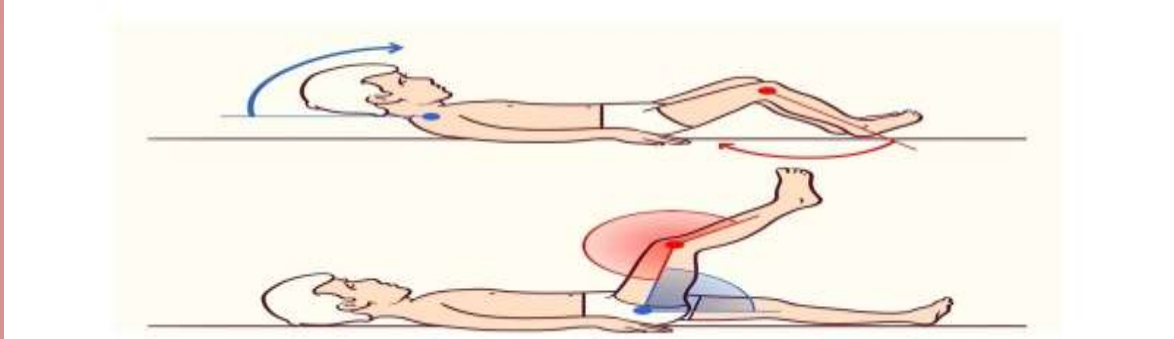

مننژیت، التهاب و عفونت پرده های مغزی موسوم به مننژها است، که دور مغز و نخاع را احاطه کرده اند. اگرچه اکثر اوقات مننژیت ناشی از عفونت ویروسی است، اما این بیماری می تواند به دلیل عفونت های باکتریایی و قارچی نیز رخ دهد،

تظاهرات بالینی

علائم می توانند در طول چند ساعت یا چند روز بروز کنند سر درد و تب اغلب جزء نشانه های آغازین به شمار می آید. تب در تمام طول بیماری بالا می ماند. سر درد یا ضربان دار و یکنواخت است. دیگر علائم شامل:

- سفت و دردناک شدن گردن و بیمار نمی تواند به آسانی سر و گردن را به جلو خم کند.
- حساسیت بیش از حد به نور
- بی حالی و بی اشتها و بیقراری
- مثبت بودن علامت کرنینگ: وقتی بیمار به پشت خوابیده، پا بر روی شکم خم می شود، در این حالت پا را نمی توان بطور کامل صاف کرد که این حالت در التهاب مننژ معمولاً دو طرفه است.
- مثبت بودن علامت برودزینسکی: وقتی که گردن بیمار خم می شود زانوان و مفصل هیپ (محل اتصال ران و لگن) نیز دچار خمیدگی می شوند و وقتی اندام انتهایی تحتانی یک طرف بدن به طور غیر فعال خم می شود، حرکات مشابهی در اندام تحتانی طرف مقابل قابل مشاهده است.
- علائم افزایش فشار مایع مغزی نخاعی (کاهش سطح هوشیاری، آرام صحبت کردن و یا گریه ضعیف، تأخیر در پاسخگویی به سؤالات کلامی، بیقراری، گیجی و افزایش خواب آلودگی و نهایتاً کما)
- بثورات پوستی روی صورت و اندام تحتانی در مننژیت های مننگوکوکی بروز می نماید.
- تشنج نیز ممکن است به دلیل تحریک پذیری برخی نواحی مغز رخ دهد.
- عدم تشخیص موقعیت و اختلال در حافظه هم در ابتدای روند بیماری شایع است.
- تظاهرات رفتاری نیز شایع است.
- با پیشرفت بیماری، خواب آلودگی، عدم پاسخ دهی و کما به وجود می آید.
- شوک و اختلالات انعقادی داخل عروقی منتشر در طی هر مرحله از بیماری رخ می دهد.
- ممکن است مرگ ظرف چند ساعت پس از بروز عفونت رخ دهد.

تشخیص

- آزمایش کشت خون: برای بررسی رشد میکروارگانیسم ها (خصوصاً باکتری ها) در خون انجام می شود.
- تصویربرداری: یک سی تی اسکن یا ام آر آی از سر می تواند وجود تورم یا التهاب را نشان دهد.

مننژیت چیست؟

شماره سند: ب-۱-۱۰-۴۰

- عکس‌های رادیولوژی یا سی تی اسکن از سینه یا سینوس‌ها نیز می‌توانند عفونت سایر نواحی مرتبط با مننژیت را آشکار کنند.
- کشیدن مایع نخاعی (لومبار پانکچر): برای تشخیص قطعی مننژیت به آزمایش گرفتن نمونه مایع نخاعی برای کمک به تشخیص نیاز است.
- آنالیز مایع مغزی نخاعی و رنگ آمیزی مناسب به تشخیص نوع باکتری عامل مننژیت نیز کمک می‌کند.

عوارض بیماری

کاهش شنوایی، مشکلات حافظه، معلولیت‌های یادگیری، آسیب مغزی، مشکلات راه رفتن، تشنج، نارسایی کلیوی، شوک و مرگ

درمان

درمان به نوع مننژیت بیمار بستگی دارد. با درمان سریع، حتی مبتلایان به مننژیت شدید گاهی اوقات مننژیت ظرف چند هفته بهبود می‌یابد. البته برخی از موارد مننژیت جان بیمار را تهدید کرده و نیازمند درمان اورژانسی به وسیله آنتی بیوتیک‌ها هستند.

مایع مغزی نخاعی کمر

مایع مغزی نخاعی (CSF) مایعی شفاف و بدون رنگ است که در مغز و نخاع وجود دارد و در شبکه مشیمیه ای بطن‌های مغزی تولید می‌شود و نقشی حیاتی در سیستم خود تنظیم مغز در جریان خون مغزی را ایفا می‌کند. در شک به بیماری مننژیت جهت تشخیص، نیاز به گرفتن مایع مغزی نخاعی می‌شود.

گرفتن نمونه مایع مغزی و نخاعی

جهت آرام کردن و بی حرکتی کودک معمولاً داروی آرامبخش به وی تزریق می‌گردد و پس از تأثیر دارو بیمار در حالت خوابیده به پهلو قرار داده می‌شود. گردن بیمار خم شده و پاها در شکم جمع می‌شود و پشت قوسی به شکل C پیدا می‌کند و پزشک پس از استریل کردن ناحیه تحتانی پشت کودک، سوزن را در انتهای تحتانی نخاع (فضای بین مهره‌های سوم چهارم کمری) وارد کانال نخاع کمری می‌کند و از مایع مغزی نخاعی نمونه می‌گیرد و محل وارد کردن سوزن را با پانسمان فشاری به صورت استریل (با بتادین)، پانسمان می‌نماید و فوراً نمونه‌ها در لوله شیشه‌ای جهت انجام آزمایش به آزمایشگاه فرستاده می‌شود.

عوارض گرفتن نمونه مایع مغزی و نخاعی

سر درد، واکنش به داروی بی‌حسی، ورم و کبودی ناحیه و برای تسکین درد استفاده از استامینوفن و دراز کشیدن بصورت طاقباز تا ۸ ساعت مؤثر است.

تا دو روز بعد از انجام آزمایش بهتر است استراحت کنید و از انجام ورزش خودداری کنید.

اقدامات مراقبتی بعد از گرفتن آب کمر

- به خاطر داشته باشید درد محل وارد کردن سوزن و گرفتن مایع نخاع پس از چند ساعت استراحت کردن برطرف خواهد شد
- سردرد از عوارض این روش تشخیصی است که با استراحت کردن بهتر خواهد شد.
- بهتر است بعد از آزمایش چند ساعت به پشت بخوابید با این کار احتمال سردرد کاهش می یابد.
- از تکان دادن شدید سر خودداری کنید .
- پانسمان محل گرفتن مایع را می توان پس از ۴۲ ساعت برداشت.
- یک تا دو روز بعد از گرفتن نمونه میتوانید حمام کنید.
- در صورت مشاهده علائم هشدار(خیس شدن پانسمان محل آزمایش، قرمزی و وجود ترشح چرکی یا کم رنگ از اطراف محل خروج سوزن ، تب بالای ۳۸ درجه) به اورژانس مراجعه کنید.

اقدامات مراقبتی

- در صورت تب کودک ، تب وی را با استامینوفن و پاشویه صحیح پایین بیاورید.
- بیمار را از نظر علائم هشدارو تشنج تحت نظر داشته باشید.
- به دلیل تحریک پذیری این کودکان ، محیط را ساکت نگهدارید و از تحریکات خارجی مانند صدا و نور خودداری کنید.
- از حرکت دادن بی مورد سر بیمار جهت پیشگیری از سر درد خودداری کنید.
- در صورت شیرخوار بودن ، وی را از نظر ملاحظ و تغییرات آن چک کنید و در صورت طولانی شدن مدت زمان بسته شدن ملاحظ موضوع را با پزشک مطرح کنید.
- تغذیه پرکالری بیمار را مدنظر قرار دهید.

منبع: پرستاری برونر – سوارث بیماری های مغز و اعصاب ۲۰۱۸

درسنامه پرستاری کودکان – حامد مرتضوی

روش های پرستاری بالینی سال ۱۳۹۸

تهیه کننده: فاطمه غالبی کارشناس پرستاری

تأیید کننده: دکتر علی امانتی فوق تخصص عفونی اطفال

تابستان ۱۴۰۳